

Z vodňanské matriky

Od roku 1648 jsou pro zdejší farnost vedeny matriky narozených, oddaných a zemřelých. Většina matrik je dnes uložena ve Státním oblastním archivu Třeboň. Celkem je zde 39 matrik a k nim tři rejstříky. Farnost Vodňany zahrnovala Čavyni, Číčenice, Křtětice, Pražák, Radčice, Stožice, Vodňanské Svobodné Hory, Vodňany, Chvaletice do roku 1780 a Krašovice do roku 1787. Další část matrik je uložena na Městském úřadě ve Vodňanech.

Pro studium regionálních dějin, historické statistiky, genealogie a místní topografie jsou zápisy v matrikách velice důležitým pramenem. V matričních zápisech se zachovala celá řada cenných informací. Např. matrika č.13 (úmrť v letech 1836-1912) zaznamenala v roce 1850 (měsíc srpen a září) velkou epidemii úplavice, na kterou v našem městě zemřelo několik desítek lidí, zejména malých dětí.

Jen na ukázkou něco ze statistiky. Výše uvedená matrika uvádí stav úmrtnosti v historické části Vodňan, tedy v domech, doplněných římskou číslicí I. V této části města zemřelo v letech 1850-1856 celkem 343 obyvatel. Zde je jejich přehled podle věkových kategorií:

mrtvě narozené děti	16				
do 1 roku zemřelo	121				
od 2 do 5 let	32	od 6 do 10 let	22		
od 11 do 15 let	7	od 16 do 25 let	12		
od 26 do 35 let	13	od 36 do 45 let	13		
od 46 do 55 let	33	od 56 do 65 let	27		
nad 66 let	47				

V této době nebyly zvláštností rodiny od pěti dětí výše. V dosti častých případech se dospělosti dožívala jen asi polovina narozených dětí.

Matriční záznamy uvádějí také příčinu úmrť. U většiny dětí do jednoho roku je to „vrozená slabost“ a „psotník“. U dospělých byla zase velkou pohromou tuberkulóza, nemoci srdce, rakovina a následky po úrazech.

Dnes se často mluví o tom, že se dříve lidé dožívali vysokého věku. Bohužel opak je pravdou. Věk 50 let byl považován za vrchol a jen málo jedinců překročilo 60. rok života. Velká byla rovněž úmrtnost rodiček. Rodilo se v domácím prostředí za pomoci porodních babiček, které byly nuceny složit odbornou zkoušku až po roce 1850. K různým porodním komplikacím přispívala také nedostatečná hygiena daného prostředí.

Nebylo také výjimkou, že otec rodiny několikrát ovdověl a znovu se oženil. Ve většině případů se muži ženili nejdříve až ve 35 letech a ženy se vdávaly ve věku 18-22 let. Proto také bylo hodně vdov s malými nezaopatřenými dětmi. Ani tzv. svobodné matky nebyly výjimkou. V polovině minulého století nesou přídavek „padlé“ (nemanželský syn padlé děvečky Marie, dcery Jakuba Nováka ...).

V dětské úmrtnosti nehrálo roli sociální prostředí. Děti umíraly stejně jak v chudých, tak v bohatých rodinách. Například lékárník a starosta města Antonín Herites pochoval v letech 1850-56 dvě děti (Cyrila a Antonína), krejčí Nessý z čp. 26/I čtyři děti, stejný počet provazník Václav Panzner z čp. 137/I, tři děti obchodník Alois Katzer z čp. 20/I, taktéž řezník Václav Kočí z čp.77/I a rovněž tři děti řezník Karel Bělohlávek z čp. 151/I.

